

[Augsburg], 20. März 1566

An Johannes Oporinus

UB Basel, Fr. Gr. I 11, fol. 199r-v + 284r.

Steinmann Nr. 774.

Lit.: Husner S. 160f. (mit Auszug).

S. P. D. Quemadmodum anno superiore, carui tuis literis, diutius expectatione mea: ita hic annus (qui vtinam et Reipub[licae] Christianae, et nobis singulis sit felix et faustus) omnia compensauit. Crebras enim et a varijs accepi literas tuas. Quibus etsi plerisque respondi: faciendum tamen esse videtur, vel renouandae inter tot occupationes, memoriae causa, vel propter incertam fidem τῶν γραμματοφόρων, vt eandem cantilenam non suauem tibi fortasse, mihi tamen necessariam, et vtrique nostrum, vt opinor, et honestam et vtilem canamus, idque κεφαλαιωδῶς. τί γὰρ δεῖ τῶν μακρῶν αὐλῶν;

1. Si me amas et à me amari vis: quamprimum expeditas et certas rationes bibliopolarum ad me mittas velim. πλεονεκτικὸν οὐδὲν ἐπιζητῶ, ἀλλὰ τὸ ἐπιεικές. Magistratus meus aequo animo soluet, quod aequum est. Sed illae ratiocinationes, quibus non paucos vti scio: AVGVSTANIS FOENERATORIBVS NON FIERI POTEST INIVRIA: vt per se iniquae sunt, ita fides mea in ijs agitur. Ego, testor deum, tuis rationibus consultum volui. Idem feceram antea cum de Bibliotheca tua emenda ageretur. Quae res quantis laboribus et molestijs mihi constiterit, non dicam (Ita enim tu, Mi D. Oporine, de nugis meis es meritus, vt longè plura tibi debeam) sed acerbissimum mihi fuit, quòd, cum inter caetera dixisse, Oporinum dignissimum esse, qui à tam celebri Repub[lica] adiuuaretur: statim quidam princeps ciuitatis me perfidiae non obscurè insimulauit, quasi magis studerem Oporino quàm Augustae, cui fidem dedissem. Quod quidem manet alta mente repostum, et, si mihi omnia integra fuissent, αὐθήμερον ἀπηλλάγην οὕτως ἀγνωμόνων δεσποτῶν. Quos cum mutare non possim, opera mihi danda est, ne male propicios habeam. Ita autem sum aequos habiturus, si calumnia stultae emptionis caruero. Haec igitur curae tibi futura esse non dubito.
2. De lucubrationibus meis, in tua potestate sum, quatenus in potestate mea. Isocraticae recognitionis semissis ferè absolutus est a typographo Augustano Matthaeo Franco, neque optimè neque elegantissimè. Sed cum tu mihi discedenti dices, te intra biennium Isocratem excudere non posse: τῶν ἔτοίμων ἐδραξάμην, quod ne tu quidem turpe vnquam tibi duxisti. Itaque Isocrates iam meus non est, sed Georgij Willeri, cum quo si tu ex aequo et bene transegeris: et versionem Latinam (vti spero) et commentarios Isocratis οὐκ εὐκαταφρονήτους habebis, vbi petieris. Sed inuito Willero, Isocratem meum missum facias velim.
3. Ad Demosthenem quod attinet: non videris tibi constare (?) (sed in optimam partem accipias velim) alijs literis hunc, alijs Isocratem expetens. Neque verò miror, in tantis occupationibus et sollicitudinibus aliquid interdum excidere tibi. Mihi verò vel Isocratem vel Demosthenem excidere, id est, non emendatiorem et meliorem edi, turpissimum fuerit. VIVO EQVIDEM. sed quandiu, Deus nouit. Sed si mihi vita contigerit: quocunque die petieris, mittam tibi Isocratem (si Willerus concesserit) cum commentarijs: Mittam Demosthenem recognitum, additis commentariolis, ea ratione, vt nec ego praecipitem editionem, nec praela tua remorer. Sed si me incerto praemio in certos labores coniçcere volueris: tute cogita, quàm id sit aequum? Neque verò praemium pecuniae sed gloriolae intelligas velim, ac potius infamiae leniende spem. Absque qua si esset, μακρὰ χαίρειν

φράσας τῷ ἔρμηνεύειν καὶ ὑπομνηματογραφεῖν, iampridem fruerer bibliotheca mea, quam vt tu mihi non parum instruxisti, ita idem ipse fruendae illius facultatem penè omnem mihi ademisti. οὕτως ἐγὼ φύσει ἄθλιος ἀνθρωπός εἰμι. Propter studia expeditius colenda et aulas magnificas, in quas à maximis viris inuitatus sum non semel, et nuptias nobiles et locupletes (περὶ δὲ τῶν λοιπῶν οὐ φροντὶς ἵπποκλείδῃ) quas amici non semel obtulerunt, repudiaui. Nunc cum voluptate studiorum caream, etiam commodis illis (si qua tamen illa fuerunt) careo, et labores tolero sine vlla digna remuneratione. Quas interim sordes, iniurias, contumelias, et tulerim et feram: scribere nihil attinet. Studia mea patri meo ad 200 f. constiterunt. Circiter f. 600 ex patrimonio acceptos in studijs absumpsi. Seruio seruitutem iam annum quartum et trigesimum, eamque variam, insidiosam, periculosam, saepè etiam calamitosam. περιουσία mea sunt 800 f. semipaginæ (?) inscripti, caetera intelligis. Praterea οὐδὲ γρὺ, excepta bibliotheca mea, qua vtinam frui possem, et supellectile curta admodum, ἀλλ᾽ ἀρκούσῃ ἐμοί. Quorsum ista, inquies? Ne mihi certos labores imponas, incerta editionis alea. Aliud enim est librum paratum excudere (Modò sumptus et operaे non desint) Aliud ita ad praelum adornare vt indicia morosa aut potius seuera (Iniqua enim et stulta quis homo sanus curauerit?) minus sint extimescenda.

4. D. Carolus Vtenhouius ante tuas literas acceptas familiaris mihi factus est. Propediem, vt opinor, futurus tibi domesticus.
5. Xylander nondum huc venit. De Charino scripsi ad te nuper per D. Pantaleonem, tibique (pro amicitia nostra, quam mihi fraudi esse non decet) significaui, eum putare, se abs te negligi, cum ipsius opera effectum sit, vt Byzantina historia praelis tuis (additio etiam honorario) committeretur. Idem etiam iuuare te poterit, vt aere alieno Fuggerano rationibus tibi commodissimis, libereris. Caetera tuae prudentiae committo. Haec significare tibi meum esse existimaui.
6. Coniugium tuum et negociationem Deus OPT[imus] MAX[imus] bene fortunet velim.
7. De priuilegijs, nec ego impetrandi vias et rationes noui, nec meis lucubrationibus esse opus illis existimo. Quis enim typographus graecolatinum vel Isocratem vel Demosthenem, additis praesertim commentarijs, imitabitur? Schardium non vidi, sed si quid ἐκ περιουσίας ille impetrarit, ego facilè patiar.
8. Ad Paumium Viennensem vtrasque literas per D. Cratonem è vestigio misi, easque, nisi et Caesareae perierint, esse redditas, non dubito.

Plura non scribo, nisi quòd, vt me quamprimum ex rationibus librarijs explices, etiam atque etiam te vehementer oro. De Demosthene, quod voles faciam, vbi te seriò cogitare editionem videro. Isocrates latinus in potestate Willeri, non mea, nunc est. neque mihi honestum aut vtile fuerit, in illius fraudem tibi gratificari, qui disertè negaris Francofordiae, te neutrum oratorem intra biennium posse exprimere. Inuitus itaque ab equis ad asinos descendit. Sed hic asinus mihi nunc equitandus est, nisi ipse vltrò me excusserit, id est, nisi tu cum Willero aut eius socio atque ministro Samuele Dilpomio rem transegeris. Vale. 20 Martij 1566.

Hiero[nymus] W[olfius] T[uus].

εὐχὴ γαμική.
ὅσσα ὀπωρινοῖο νόῳ κατέλειψε θανοῦσα
φίλτρα δάμαρ, φερέτω τόσσ' ἡ ἐπερχομένη.

De priuilegio Cedreni intelliges è Charini literis intelliges (!). Quod cum difficulter impetratum sit, ob scribarum perpetuas occupationes: sumptus etiam priuilegij mearum lucubrationum (etsi necessarium esset, ad quod non est) pluris mihi constaret, quām fructus ex ijs posthac ad me rediret. Nec enim veteres patronos etsi plerosque parum gratos et mei negligentes, mutare licet, neque teruncium ab illis expectare. Satis ergo sit, me tot labores et molestias capere gratis. Vale.